

практики як частина інтегрованої освітньої навчальної програми можуть бути вбудовані в дисципліни, що вивчають майбутні культурологи, такі як іноземна мова, історія, філософія тощо. Мистецтво з цієї точки зору може бути використано для додавання мистецьких знань та практик до різних історичних та філософських періодів, вживання в світоглядну специфіку культурних епох. Цей останній принцип добре вписується в зростаючу ідею «концептуальних» мереж. Наприклад, тема «духовності» може пронизувати фахові культурологічні дисципліни протягом всього періоду навчання на Освітній програмі «Культурологія» в контексті осмислення проявів мистецтва та його духовного контенту.

Принципи формування мистецьких практик та їх впровадження в навчальний процес за спеціальністю 034 культурологія підготовки бакалаврів за Освітньою програмою «Культурологія» в НТУ «Дніпровська політехніка» було реалізовано на базі ознайомчої та пізнавальної практики студентів першого та другого року навчання на основі вивчення досвіду та художнього контенту закладів культури регіону, що сприяло підвищенню якості освіти та підготовки майбутніх культурологів та їх мотивації до працевлаштування в мистецькій сфері на підставі усвідомлення художнього контенту та мистецької специфіки рідного краю.

Список використаних джерел

1. Catterall J (2009) *Doing Well and Doing Good by Doing Art: The Effects of Education in the Visual and Performing Arts on the Achievements and Values of Young Adults*. CreateSpace Independent Publishing Platform.
2. Eisner E.W., 2004. *The Arts and the Creation of Mind*. Yale University Press.

УДК 008+130.2:001.1

КУЛЬТУРА І СВІТ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

А.А. Ільїна, доктор філософських наук, доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: наука, культура, людина, дигіталізація, інформаційно-цифрова реальність.

Досягнення сучасної цивілізації набули вирішального значення в життєдіяльності у всіх сферах суспільства. Добробут, матеріальний комфорт, відпочинок, здоров'я, тривалість і гідність життя людини безпосередньо залежать сьогодні від наявного рівня створених наукою техніки і технологій. В цій ситуації важливо визначити систему пріоритетів культури, які зменшують перспективу негативного сценарію розвитку людства від згубного впливу науки та новітньої техніки і технологій на його долю.

Дослідження в сфері науки спрямовані на виявлення найбільш важливих детермінуючих факторів процесу соціально-політичного та культурного розвитку, в якому постійно перебуває людина. Її когнітивна компетентність складає соціально-культурне ядро у створенні технологічно-матеріальної і ціннісної структури суспільного буття сучасної цивілізації.

Втрату ейфорії від технологічних інновацій можна вважати одним з показників прискорення змін у суспільстві і культурі, а також у розумінні перспектив, що відкриваються перед людиною, «творчий потенціал якої посилюється можливостями Інтернету, штучного інтелекту і сучасних медійних продуктів. Але разом з цим змінюються біологічні підвалини її буття, мозок людини починає також функціонувати в інший спосіб, що викликає занепокоєння багатьох нейробіологів, педагогів, психологів і насамперед філософів» [1, с. 10].

В результаті фактом стало ствердження дигітальної культури, яка виходить за межі інформаційної субкультури, змінюючи життя і мислення сучасної людини. Вхідження інформаційно-цифрових технологій у повсякденне життя змінює не лише фундаментальні основи визначення людини, але також її образ. У західній філософській літературі такий образ позначають як *homo digitalis* (людина дигітальна), в якому зафіксовано її вже атрибутивну здатність пальцем торкатися позначок на екрані смартфонів, планшетів, щоб одержати необхідну інформацію або послугу. *Digitalis* латинською мовою означає як цифру, так і палець. «Образи людини, – зазначає Ціхи, – це історико-культурне апіорі спільного життєвого світу, яке зберігає свою валідність у різних суспільствах, яким притаманна власна структурна диференціація і культурна специфіка» [4, с. 20].

В цій ситуації важливого значення набуває аналіз взаємозв'язку науки і культури, що показує своєрідність кожного наукового знання, яке знайшло реалізацію в конкретних фундаментальних і гуманітарних науках, а також результатах технічного прогресу. За словами Ю. Лотмана, «історія – це процес, який протікає з втручаннями мислячої істоти». Це означає, що в точках переходу вступає в дію «не тільки механізм випадковості, але й механізм свідомого вибору, який стає найважливішим об'єктивним елементом історичного процесу» [2, с. 324]. Цей свідомий вибір може здійснитися лише на основі наукового знання, але такого, яке пройшло апробацію культурологічним виміром. Адже в царині освоєння культурних цінностей формуються особливості творчого мислення. Воно постійно оперує аномаліями, вилученими зі старих систем, і перетворює їх в аналогії, в системність нового порядку.

Переломним моментом розвитку сучасної цивілізації є виклики і загрози існуванню людини як мислячої, творчої, активно-діяльної істоти. Причиною і рушійною силою нового соціального і антропологічного творення постає дигіталізація, яка породжує процеси інформалізації та формалізації, які співіснують не у модусі єдності і боротьби

протилежностей, а як паралельні процеси [3, с.40-42]. В результаті виникає ілюзія надзвичайної легкості життя, «раю у пеклі» (М. Кундера), пошук достовірності свого існування у Google, а не в подоланні суперечностей реальності.

Важливим постає формування активної, творчої гуманітарної спільноти, здатної продуктивно вирішувати проблеми належного статусу людини існування в умовах дигіталізації. В цьому процесі доцільно виокремити ряд головних параметрів: по-перше, розвинені форми наукового життя; по-друге, ефективна діяльність освітніх закладів усіх рівнів; по-третє, ствердження культури, ядро якої складають загальнолюдські цінності. Впровадження їх в практику життєдіяльності людини інформаційно-цифрової доби створить всі умови для збереження людини як мислячої, креативної істоти.

Визначальна роль науки в розвитку людської цивілізації обумовила прискорення техніко-технологічного прогресу, який докорінно змінив всі параметри життя. Технології дають людям силу, що дозволяє експлуатувати природу, але вони не визначають, яким чином і для чого вони це роблять. Наділення смыслом існування людини у відповідності до історичного контексту може і повинна здійснити культура. Протиставлення апробованих часом цінностей культури негативним впливам процесу віртуалізації і дигіталізації є фактором збереження людини як мислячої, продуктивно діяльної істоти. Реалізація цього завдання в сфері науки, культури, освіти покладається на інтелектуалів, діяльність яких забезпечує автономію людини, що постає запорукою організованої соціальності на принципах компетентності і творчості.

Список використаних джерел

1. Култаєва М. Homo digitalis, дигітальна культура і дигітальна освіта: філософсько-антропологічні і філософсько-освітні розвідки / М. Култаєва // Філософія освіти. – № 1. – С. 8-36.
2. Лотман Ю.М. Внутри мыслящих миров / Ю.М. Лотман. – М.: «Языки русской культуры», 1996. – 464 с.
3. Türcke Ch. Digitale Gesellschaft. Auf dem Weg in eine neue Stammgesellschaft / Ch. Türcke. – München: C.H.Beck, 2019. – 251 s.
4. Zichy M. Menschenbilder. Eine Grundlegung / M. Zichy. – München, Karl Alber, 2017. – 464 s.